

Lapsen sijoitusvaihe

Sijaishuollon hyvät käytännöt

13.4.2005

Kuopion valtuustosalilla

Lapsen sijoitusprosessi

Yhteydenotto ja tiedon keruu

Arviointi ja suunnittelu

Tutustumis- ja sopimisvaihe

Lapsen tulo

Arvioinnin suunnitteluprosessi

Yhteydenotto ja tiedonkeruu

Tavoite:

Lapsen tarpeista ja tilanteesta kertovan tiedon kokoaminen arvioinnin ja päätöksenteon pohjaksi sekä sijaishuoltopaikasta kertovan tiedon välittäminen sijoittavalle taholle.

1. Sijaishuoltoapaikalla on järjestelmällinen, määritelty tapa toimia yhteydenotto-tilanteessa, jotta lapsen tarpeista ja tilanteesta kertovat tiedot saadaan koottua ja dokumentoitua.

 2. Sijaishuoltoapaikka on nimennyt tiedonkeruun vastuuhenkilöt sekä henkilöt, jotka arvioivat yksikön sopivuutta lapsen tarpeisiin.
- Sijaishuoltoapaikka tarvitsee sijoittavalta sosiaalityöntekijältä tarpeelliset tiedot lapsesta ja lapsen tilanteesta, jotta voi arvioida, soveltuuko sijaishuoltoapaikka lapsen tarpeisiin.

- Kunnan sosiaalityöntekijä kokoaa tiedot sijoitettavasta lapsesta:
 - yhdessä lapsen ja hänen vanhempiensa kanssa heidän omista tilannekuvauksista, mielipiteistä ja toiveista
 - perheen verkoston asiantuntemusta käyttäen
 - tiivistäen kunnan lastensuojelussa saatavilla olevan tiedon
 - Sosiaalityöntekijä kuvaa sijoituksen tarpeen tai huolen ja sijoitukseen johtaneet päälimmäiset syyt, sijoituksen tavoitteet, arvon sijoituksen kestosta, onko avohuollon sijoitus vai huostaanotto?
 - Kunnan sosiaalityöntekijä ottaa yhteyttä sijaishuoltoyksikköön ja yhdessä sosiaalityöntekijät arvioivat tietopankista sopivan sijaishuoltopaikan (perhe, ammatillinen perhekoti, laitos) lapselle.
 - Kunnan sosiaalityöntekijä ottaa tämän jälkeen yhteyttä ammatilliseen perhekotiin tai laitokseen ja perhesijoituksessa sijaishuoltoyksikön sosiaalityöntekijä jatkaa sijoitusprosessin valmistelua sijaisperheeseen.
3. Yhteydenotossa sijaishuoltopaikkaan tehdään alustava arviointi sijaishuoltopaikan sopivuudesta lapsen tarpeisiin, minkä pohjalta joko syvennetään arviointia tai päätetään sijoitusprosessi.

4. **Kunnan sosiaalityöntekijä on vastuuhenkilö koottaessa tietoa sijoitettavasta lapsesta ja perheestä!**

Lapsesta ja hänen elämästään sijaishuoltoa varten tarvittava tieto

Lapsen päivittäinen huolenpito ja kasvatust:

Selvitetään miten lapsen perustarpeisiin vastaaminen toteutuu arjessa?

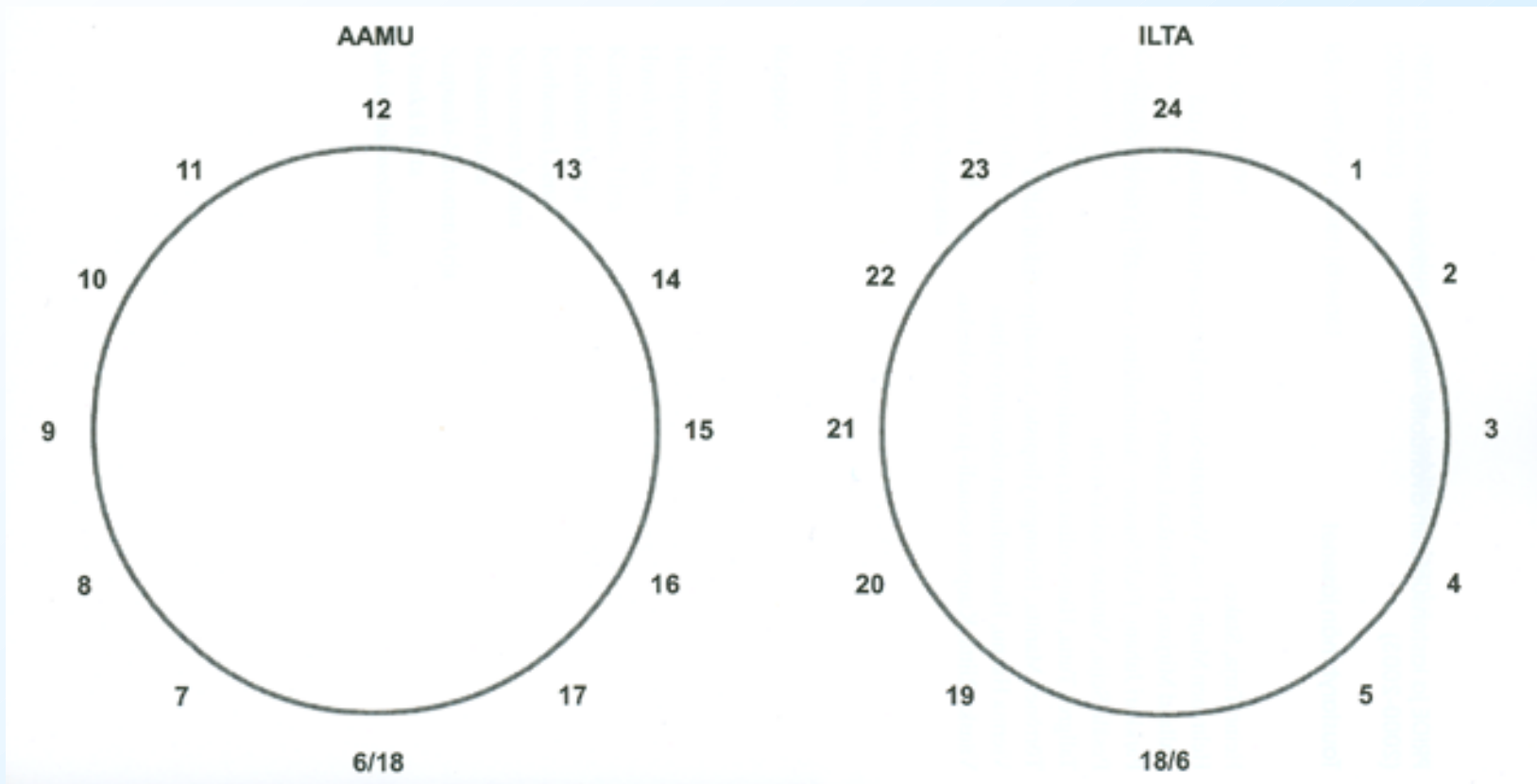
- *millaiseksi on lapsen päivärytmi muodostunut: voidaan kuvata ajankäyttöympyrää tai –neliötä apuna käyttäen*
- *miten vanhemmuuden hoidolliset ja kasvatukselliset tehtävät ovat painottuneet arjessa: on kuvattavissa vanhemmuuden roolikarttaa käyttäen*

Lapsen erityishoidon tarve:

- *verkostoneuvottelu lasta hoitavan tahon ja koulun kanssa*
- *lausuntopyynnöt tarvittaessa*

Ajankäyttöympyrä

Ajankäyttöneliöt

 <p>AAMU</p>	<p>PÄIVÄ</p>
 <p>ILTA</p>	<p>YÖ</p>

Lapsen kehitys eri osa-alueillaan vs. normaalikehitys:

kuvattavissa esim. lapsen kehityksen palapeliä käyttäen

- Kerro lapsen syntymästä: / kronologinen ikä
- Kuvaile lapsen ulkoista olemusta: vs. iänmukainen olemus
- Miten lapsi suoriutuu jokapäiväisistä tehtävistä?
- Millainen lapsi on päivähoitossa / koulussa?
- Miten lapsi tulee toimeen toisten lasten kanssa, harrastaa? / sosiaalinen kehitys
- Miten lapsi ilmaisee tunteita? vs. ikätaso
- Mitä tapoja ja perinteitä lapsella on kotona? / kulttuuri ja uskonto
- Mitä asioita lapsi on elämässä kokenut? vs. kronologinen ikä

Lapsen kehityksen palapeli

(Vanhemman / työntekijän näkemys lapsesta)

Kerro lapsen syntymästä:	Kuvaile lapsen ulkoista olemusta:
Miten lapsi suoriutuu jokapäiväisistä tehtävistä?	Millainen lapsi on päivähoidossa / koulussa?
Miten lapsi ilmaisee tunteita?	Miten lapsi tulee toimeen toisten lasten ja aikuisten kanssa?
Mitä tapoja ja perinteitä lapsella on kotonaan?	Millaisia asioita lapsi on elämässään kokenut?

Lapsen elämänhistoria:

kuvattavissa asiakkaan kanssa elämänjana piirtäen tai elämän tapahtumat taulukon avulla

- lapsen elämäntapahtumat ja ympäristön olosuhteet, joilla on merkitystä lapsen kehityksen etenemiseen ja käyttäytymiseen*
- lapsen perhehistoria, lapsen hoito- ja kouluhistoria*
- lastensuojeluhistoria: avohuollon tukitoimet, sijoitusten pituudet ja määrä*

Lapsen lähiverkostot:

kuvattavissa verkostokartta piirtäen

- keitä lapsen verkostoon kuuluu?*
- voimavarat*

Lapsen elämän tapahtumat

Lapsen ikä	Mitä lapsen elämässä on tapahtunut?	Tarvitsiko lapsi apua? Jos, niin mitä ja keneltä hän sitä sai?	Miten tapahtuma vaikutti lapsen elämään?

Lapsen perherakenne ja sukulaisuussuhteet:

kuvattavissa sukupuun muodossa

- lapsen ja hänen perheensä sekä lapsen tärkeiden muiden ihmissuhteiden pysyvyyden turvaamiseksi tarvittavat tiedot*

5. Sijaishuolto paikka pyytää sijoittavalta sosiaalityöntekijältä tarpeelliset dokumentit lapsesta ja hänen tilanteestaan, jotta voitaisiin arvioida, soveltuuko sijaishuolto paikka lapsen tarpeisiin.
6. Sijaishuolto paikka on kuvannut kirjallisesti oman palvelunsa ja antaa sijoittavalle sosiaalityöntekijälle tarpeelliset tiedot toiminnastaan ja palveluistaan.
7. Sijoittava sosiaalityöntekijä ja sijaishuolto paikka sopivat sijoitusprosessin etenemiseen liittyvistä vastuista ja jatkotoimista.

Arviointi ja suunnittelu

Tavoite:

*Selvittää, pystyykö sijaishuoltopaikka
vastaamaan lapsen tarpeisiin.*

Arviointi ja suunnittelu perhesijoituksessa:

Sopiva sijaisperhe sijaishuoltoyksikön tietopankista valitaan yhdessä kunnan lastensuojelun sosiaalityöntekijöiden kanssa kuullen muiden lapsen kanssa työskentelevien työntekijöiden, lapsen biologisten vanhempien, mahdollisen lähiverkoston ja lapsen toiveet.

Sijaisperhe arvioi omalta osaltaan valmiutensa vastata sijoitettavan lapsen tarpeisiin ja biologisten vanhempien kanssa tehtävään yhteistyöhön.

Sovitaan yhdessä tavoiteaikataulu asiassa etenemiselle. Lapsi valmistellaan sijoitukseen. Sijoitusprosessin etenemisestä kerrotaan lapselle ja hänen perheelleen.

8. Sijaishuoltoapaikassa on määritelty tapa arvioida oman toiminnan resursseja ja tilannetta suhteessa lapsen tarpeisiin.

9. Lapsen tarpeet, sijoituksen tavoitteet ja kesto arvioidaan alustavasti.

10. Sijoittava sosiaalityöntekijä ja sijaishuoltoapaikka arvioivat yhdessä vastaavatko sijaishuoltoapaikan toiminta, resurssit ja tilanne lapsen tarpeisiin.

11. Sijoittava sosiaalityöntekijä ja sijaishuoltoapaikka sopivat sijoitus prosessin etenemiseen liittyvistä vastuista ja jatkotoimista.

12. Sijoitusprosessin etenemisestä tiedotetaan lapselle, hänen perheelleen ja sijaishuoltoapaikan henkilökunnalle.

Tutustumis- ja sopimisvaihe

Tavoite:

*Hyvän yhteistyön ja sitoutumisen
perustan luominen ja
yhteisymmärryksen saavuttaminen.*

Tutustumis- ja sopimisvaihe perhesijoituksessa:

Lapsen vanhemmille ja sijaisvanhemmille järjestetään tutustumistapaaminen, jossa mukana on kunnan ja sijaishuoltoyksikön sosiaalityöntekijä.

Vanhempien ja lapsen tutustuttaminen valittuun sijaisperheeseen ja heidän kotiinsa, kunnan ja sijaishuoltoyksikön sosiaalityöntekijän kanssa.

13. Sijaishuoltopaikassa on määritelty tapa toimia tutustumis- ja sopimisvaiheessa.

14. Tutustumisvaiheen hoitamista varten on nimetty vastuuhenkilöt.

15. Lapselle tai nuorelle ja hänen vanhemmilleen järjestetään tutustumiskäynti ennen päätöstä sijoituspaikan valinnasta.

16. Tutustumiskäynnin jälkeen sijoittava sosiaalityöntekijä, lapsi tai nuori ja hänen vanhempansa tekevät päätöksen sijoituspaikan valinnasta.

17. Yhdessä sijaishuoltopaikan kanssa sovitaan miten sijoittamisessa edetään ja kuka mistäkin asiasta huolehtii. Sovittu työnjako dokumentoidaan.

18. Päätöksen jälkeen varataan aikaa sijaishuoltopaikan työntekijän ja lapsen tai nuoren sekä hänen vanhempiensa välisen kontaktin rakentamiseen ja keskustellaan tulevan sijoituksen herättämistä tunteista.

19. Huoltosuunnitelma ja kirjallinen päätös sijoituksesta tarkistetaan.

20. Henkilökuntaa ja sijaishuoltopaikassa asuvia lapsia tai nuoria informoidaan uudesta tulokkaasta.

Huoltosuunnitelmassa sovitaan:

- lapsen ja sijaisperheen keskinäiset tutustumistapaamiset*
- siirtymisen aikataulusta sijaisperheeseen*
- sijoituksen tavoitteet*
- sijoituksen kesto*
- kouluun tutustuminen kouluikäisellä*
- lapsen tarvitsemien muiden hoitojen järjestäminen*
- lapsen ja biologisten vanhempien tapaamiset*
- seuraava suunnitelman arviointiajankohta*

Kunnan sosiaalityöntekijä kirjaa huoltosuunnitelman.

Sijaishuoltoyksikön sosiaalityöntekijän on mukana vielä tässä sijoittamisvaiheen huoltosuunnitelmassa, jonka jälkeen kunnan sosiaalityöntekijät jatkavat sijoituksen seurantaa.

Kunnan sosiaalityöntekijä huolehtii sijaishuoltopaikkaan ja muille lasta hoitaville ja kasvattaville tahoille tarvittavat kirjalliset dokumentit:

Viranomaislausunnot/ hoitoyhteenvedot :

– *päivähoito, koulu, lääkäri, terapeutti, neuvola*

Sijaishuoltopaikkaan:

- *sijoituspäätös, josta ilmenee sijoituksen perusteet, tavoitteet, sijoituspaikka ja sijoituksen kesto*
- *päätös yhteydenpidonrajoittamisesta ja lähestymiskiellosta mikäli on*

Sopimukset: ostopalvelusopimus tai toimeksiantosopimus

Lapsen tulo

Tavoite:

*Lapsi ja hänelle tärkeät ihmiset
kokevat lapsen sijaisperheeseen
muuton turvalliseksi ja tervetulleeksi.*

21. Sijaishuoltopaikalla on suunnitelma siitä, miten lapsi vastaanotetaan, kun hän saapuu sijaishuoltopaikkaan ja mikä on henkilöstön työnjako saapumistilanteessa.

22. Sijaishuoltopaikka varautuu siihen, että lapsen vastaanottavilla henkilöillä on riittävästi aikaa olla lapsen kanssa tulotilanteessa.

23. Lapselle varattu huone on kalustettu sellaiseksi, että sinne on mukava tulla ja josta lapsen on hyvä jatkaa sisustamista ja järjestämistä saadakseen huoneen itselleen kotoisaksi.

24. Lasta ohjataan tutustumaan muihin sijaishuoltopaikassa asuviin lapsiin, nuoriin ja henkilökuntaan.

25. Sijoitukseen ja saapumiseen liittyviä asioita käydään läpi lapsen iän ja kehitystason määrittämässä tahdissa.

Sijoitusprosessin arviointi

Tavoite:

Luodaan perusta systemaattiselle arvioinnille ja saadaan selville, miten sijoitusprosessi on onnistunut.

26. Sijoittaja ja sijaishuoltoipaikka kartoittavat ne toimijat, joiden tulisi osallistua sijoituksen onnistumisen arviointiin. Lapselta ja hänen tärkeiltä ihmisiltään, yhteistyökumppaneiltaan sekä palvelun ostajalta ja tuottajalta hankitaan palautetta sijoitusprosessin onnistumisesta. Palautteen perusteella arvioidaan, miten tavoitteet saavutettiin lapsen kannalta sekä miten suunniteltu sijoitusprosessi onnistui.

27. Palveluyksiköissä arvioidaan, miten niiden arvot ja toimintaperiaatteet toteutuivat sijoitusprosessissa sekä työyhteisön ja yksittäisten työntekijöiden toiminnassa.

28. Arvioinnit ja palautteet dokumentoidaan ja niiden analysoinnin perusteella päätetään työskentelyn kehittämisestä.

Kunta

Kunnan sosiaalityöntekijä kokoaa tiedot sijoitettavasta lapsesta

Huoltosuunnitelma

Kunnan sosiaalityöntekijä perheen kanssa.

Ammatillinen perhekoti tai laitos

Sijoittava sosiaalityöntekijä ja sijaishuoltopaikka sopivat sijoitusprosessin etenemisestä, aikatauluista, vastuista, jatkotoimista jne.

Kunnan sosiaalityöntekijä hoitaa sijaishuollon aikana lapsi- ja perhekohtaisen tukemisen.

Lapsen sijoitusvaihe

Yhteydenotto ja tiedon keruu:

Kunnan sosiaalityöntekijän yhteydenotto sijaishuoltoyksikköön lapsen sijaishuollon tarpeesta käynnistää yhteisen sijaishuoltopaikan: sijaisperheen, ammatillisen perhekodin tai laitoksen valintaprosessin.

Sosiaalityöntekijöiden puhelinkeskustelussa/ tapaamisessa/ lapsen koskevista dokumenteista välittyy sijaishuoltoyksikön työntekijälle tieto lapsen yksilöllisistä tuentarpeista. Sijaishuoltoyksiköstä välittyy tietoa mahdollisista vaihtoehdoista.

Arviointi ja suunnittelu perhesijoituksessa:

Sopiva sijaisperhe valitaan yhdessä kunnan sosiaalityöntekijöiden ja lapsen biologisten vanhempien, mahdollisen lähiverkoston ja sijaishuoltoyksikön työntekijän yhteistyönä.

Tarvittaessa tavataan lapsi ja perhe ennen sijaisperheeseen tutustumista.

Sovitaan yhdessä tavoiteaikataulu asiassa etenemiselle. Lapsi valmistellaan sijoitukseen. Sijoitusprosessin etenemisestä kerrotaan lapselle ja hänen perheelleen.

Tutustumis- ja sopimisvaihe perhesijoituksessa:

Lapsen vanhemmille ja sijaisvanhemmille järjestetään tutustumistapaaminen, jossa mukana on kunnan ja sijaishuoltoyksikön sosiaalityöntekijä.

Vanhempien ja lapsen tutustuttaminen valittuun sijaisperheeseen ja heidän kotiinsa, kunnan ja sijaishuoltoyksikön sosiaalityöntekijän kanssa.

Päätös ja toimeksiantosopimus

Huoltosuunnitelma

P-S sijaishuoltoyksikkö

Rekrytoi ja PRIDE –valmentaa uusia sijaisperheitä.

Päivittää vapaista hoitopaikoista tiedot ja kokoaa kuvaukset sijaishuoltopalveluista tietopankkiin edelleen välitettäväksi kuntien tarpeisiin.

Sijaishuoltoyksikön työntekijä ottaa yhteyttä mahdolliseen sijaisperheeseen

Sijaisperhe

Arvioi omalta osaltaan valmiutensa vastata sijoitettavan lapsen tarpeisiin ja biologisten vanhempien kanssa tehtävään yhteistyöhön.

Sijaishuoltoyksikkö järjestää täydennyskoulutuksia, koordinoi ryhmämuotoisia tukia ja antaa konsultaatiota kunnan sosiaalityöntekijöille.